

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Deák Ferencz-ut. 12. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.
Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.

Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

Melléklapja: „GÖMÖR-KISHONT T. E. VÁRMEGYE HIVATALOS ÉRTESETŐJE.”

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Pojorágyi-utca 1. szám a. a könyvnyomdában. — Ide intézendők a kiadóhivatali előfizetés, hirdetés, nyiltér és egyéb felzárások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petitsor térfogata 6 kr.
Bévegydíj minden beiktatás után 30 kr.

Nyiltér:

Egy sor 20 kr.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont” kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal. Az előfizetés legzélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.

A kisdedovára kötelezettek összeírása.

Nem oly régen egy vármegyénk köz. bizottságához intézett kultuszminiszteri rendelet jelent meg abból a célból, hogy összeírassanak ama 3-6 éves gyermekek, kik kisdedóvádkba, illetőleg menedékházakba járnak kötelesek. E rendelet, mely vármegyénk közigazgatási bizottságának f. é. 1154. sz. határozatával már az egész vármegyében fogamatossitást végett szét is küldetett — nagy érdekű és kibatásában talán sokkal fontosabb, sem mint első pillanatra látszik. Fontosságot e rendeletnek az kölcsönöz, hogy általa lesz lerakva alapja a kisdedovárról szóló 1891. évi XV. t. cz. végrehajtásáról szóló utasításnak, érdekességet pedig az, hogy általa fogjuk nyerni a 3-6 éves gyermekek számszerű kimutatásáról szóló értékes statisztikai értesülést. A törvény végrehajtásáról szóló utasításnak azért fogja képezni alapját e rendelet eredménye, mert mindaddig, amíg a kisdedovára kötelezettek hivatalosan összeállított kimutatás feldolgozva nincs, sem azt nem lehet megállapítani, hogy voltak-e kik kötelesek óvodákba járnak, sem azt, hogy az óvoda fenntartóknak milyenek a kötelezettségeik? De a rendelet eredményezni fog érdekes statisztikai kimutatást is arról, hogy összesen hány gyermek él vármegyénkben 3-6 éves korban, hány részesül közülük szülői gondozásban, avagy másféle felügyeletben? Ennek kimutatása pedig nemcsak a kisdedó-kötelezettség megállapítása szempontjából fog birni érdekel, hanem abból is, hogy állandóan nyilván lesz tartva és rovatozva, kimutatva azoknak a száma, a kikkel szemben állandóan szükséges a felügyelet.

Vármegyénk népesedési viszonyaira súlyosan nehezítő gyermekhalandósági, majd a zsenye gyermekkorban gyakran előforduló szokott vigyázatlansági esetek számához legnagyobb kontingenst a 3-6 éves gyermekek szolgáltatván, világos, hogy egy, ezekről csoportosított és közügynél levő kimutatás gyakran fog nyújtani utbaigazítást arra nézve, hol kell legsürgősebben intézkedni a felügyelet szempontjából.

Amde a szolgabírákhoz és polgármesterekhez szétküldött rendelet nemcsak a kisdedovára kötelezettek egyszerű

összeírását írja elő, hanem azt a módot is, amely szerint az összeírás eszközözendő.

E mód pedig abból áll, hogy az összeírás az egyházi anyakönyvek alapján szerzett adatok nyomán, házról-házra történjék, meggyőződés szerzésével arról, vajjon a 3-6 éves gyermekek otthon, vagy bárhol másutt részesülnek-e a haldó gondozásban avagy felügyeletben?

Sőt még a népiskolai tankötelezettség megállapításánál zsinormértékül szolgáló elv analogijára arról is utézkedik a rendelet, hogy mily időponttól számítassék az óvodába járás kötelezettségét megállapító 3. illetőleg 6. életév kezdete avagy betöltése? Mindezt összevéve az az óhajításunk, hogy a rendelet nyomán november hó végéig beérkezendő kimutatások minél pontosabban kitöltve kerüljenek a feldolgozás alá, mert csak azáltal lesz elérve az a nagy horderejű cél, hogy a kisdedó törvény a gyakorlati életben megvalósítsa a hozzáfűzött várakozást.

Tanítók, papok, községi bírák és jegyzők s általában az értelmiség van nálunk arra hivatva, hogy az összeírás adatai a valóságnak hű képét mutassák. Ha néhol tanudatlanságból idegenkednek a nép a összeírásról: az értelmiségnek kell őt felvilágosítani arról, hogy itt nem egy újabb teherről, hanem egy véghetetlenül áldásos és nagy erkölcsi s kulturális haszonnal járó dologról van szó.

Városi közgyűlés.

(1891. nov. 9-én.)

Polgárságunk roppant érdeklődéssel nézett a hétfői városi közgyűlés elé; az adófizetők abban reménykedtek, hogy a pótdó réme még sem fog oly nagy mértékben fenyegetni, mint azt hetek óta rebesgették, s ebben nem is csalódtak. — a tisztviselők pedig azt hitték, hogy hivatali buzgalomuk egy kis fizetés fölemeléssel fog méltányoltni, és csalódtak. Igaz, hogy a mozgalmat a lehető legrosszabb időben indították meg, de mindössze is 2300 frtról volt szó s ez összeget még a mostani szomorú viszonyok között is meg lehetett volna szavazni annak a tisztviselői karnak, mely egy másfél milliónyi tőkével

Van-e hát, mit a mult hagyott itt örökölni, ennek a jelennek? a minek gyökere egy letűnt korszaknak termő talajában kelt volna életre? Keressünk, kutassunk, fájdalom nem kell messze kutatnunk, mondhatni előttünk áll az.

Nemzetünk multjának, régebbi társadalmi életének egy fekete foltja, mit az új korszak sem enyészethetett el, teljes egészében, mely máig is kísért, mint egy sötét árnyék. — megdöbbenőn világos felelet. — Igen! egy fekete folt, egy fattyu hajtása amaz átkos kasztrrendszernek, mely polgár és polgár közt, gyakran minden jog és józan ész ellenére, oly válaszfalat emel. — Mely szül, teremt nemesi uri rendet, közép osztályt, igavonó jobbágyot, parasztot; kiváltságos, mondjuk külföld anyagból gyurt magánst, főpapot, — arzeverő gonyjával az egyenlőség magasztos tanának.

Elmult régi idő, tul haladott korszak, — hallom az ellenvetést, — régen elfeledve, eltemetve minden ferdesége tévedéseivel, elintéző alkotó emberei legnagyobb részével.

Egyenlők, egyenlő polgárai, ugyanazon egy hazának vagyunk ma mindanyian, egyenlő jogokkal. — Az a régi kasztrrendszer, egykori merevségében, legfellebb emlékekben még ha él, a régi szorosan vett nemesi rend, rég megszűnt létezni, a nemes levelek lomtárba kerültek, porlepte be őket.

Boldog hit! boldog naivitás!
Azok vagyunk, igen, mindnyájan polgárok, — édes vagy mostoha, egymást szerető egészséges, vagy egymást gyűlölő beteg tagjai a társadalomnak.
Azok vagyunk igen, beigazolt tényeket tagadni, valót meghazudolni akarni oktalanság, üres szalma csepülés lenne, legyenyhébben szólna.

De hát ne álljunk itt meg, pusztá önlegyeztető hiúságból, ne ámitsuk magunkat, a szerecsent fehérre nem mossuk. — Ne csak egy oldalát nézzük az éremnek, azt mi elkápráztat valaki pillanatra, de a másikat, a sötétebbet is.

Megvan az a kasztrrendszer, fennáll az az egykori kínai fal, mind e mai napig, csak hogy egy kissé más alakban, tetszetősebb formában. — Ma is van ur; gögös, hatalmas oligarcha, bíboros, bársonyos, kisebb-nagyobb zsarnok, — s igavonó paraszti; ma is van nemesség, egy új modern fajta, édes kedves szülőtte, dédelgetett kedvence a kornak; a nemes levelek korántsem veszték el, csupán átvedlettek, s ős kutyabőr helyett nyulbőrre pingáltak.

Polgárok, igenis, honpolgárok vagyunk, — Seifensteiner Salamon, Vöröshegyi Dávid, kedves polgártársaink, de mikor ez a fogalom meglehetősen tág, sok minden elfér alatta.

rendelkező város minden ügyeit vezeti. A közgyűlés ott fukarkodott, a hol bőkezűnek kellett volna lennie, és nem lehetetlen, hogy ott volt bőkezű, a hol kiadásait, csak látszólag tudja helyesen megokolni.

A hétfői közgyűlésen úgy látszik, volt foganatja ama felszólalásnak, mely méltó kritikának is megjárt volna, hogy a város atyái csak hiúságukat legyezgetik az által, hogy magukat képviselő testületi tagokká választatják, s ezzel minden képviselői teendőiket lerójják, amennyiben a közgyűlésekre csak szórványosan szoktak megjelenni. — most azonban mindnyájan épen megjelenésük által tüntettek, mi által a közgyűlés terne érdekes képet nyújtott. Ott voltak a különböző pártmunkások: adózók, nem adózók, fizetés emelők, fizetés tagadók, bikások, bikátlanok, adésság törlesztők, adésság csinálók, jóbarátok, dissidensek s mindnyájan különböző vokssokkal megterhelten.

Először is elverték a port a kövezen, miből az következik, hogy utcáinkon jövőre is ép annyi por lesz, mint tavaly, mert a burkolásra előirányzott ezer forintot a szükséglet rovatából kitorlították.

A bikások is győztek a tanyagádzalkodás híveivel szemben, mert négy bikát a város a jövő évben is fog tartani, az erdei legelőt pedig átengedi a gazdaközönségnek oly formán, hogy ez minden marháért hat, s minden tinóért három forintot fizessen, a pásztortartás költségeit pedig hordozzák azok, a kiknek marhájok a legelőre jár.

Töröltetett az az összeg is, mely egy 32563 fritos tartozásnak 10%-os törlesztésével teheli a város kasszáját s e ezimen a kiadások évszerre 3256 frittal kevesbedtek, mi által a pótdó a jövő évre tetemesen kevesebb százzalékkal fog előirányoztatni — a rákövetkező évek rovására. Így a tétel a nem adózók kézzel fogható győzelmére mutat.

Hanem a tisztviselők megjárták: fizetés javítás irán való kérvényük, mely összesen 3200 frittot tenne ki, el esett. Hiába emelték fel szavukat Baksay István s különösen meleg rokonszenvel Dapsy Vilmos; a többség, mely sajtáságos törleési hangulatban volt, a kiadások leszállítása által elért eredményt csorbítani nem akarta.

Egyenlők is vagyunk, persze Logy egyenlők, hanem vegyük a szót mai értelemben, és ne sajnáljunk csak egy futó pillantást. — mit takar a fényes drága kabát, nemez selyem kalap?

Sivár, önző szívet; gyökereig sértett ős kényuri gögöt.

Hja! a mult idökre, régi jó idökre gondolni keserü. Feledni a fényes, ős uri származást, s azt a kutyabőrös nemes eredetet, hogyne lenne fájó? az aranjuzei szép napok emléke, mai napig kísért. — sok, különben derék, jeles polgártársunk, sinli e napokat, számtalan nagyságos méltóságos agyban maig ott motoszkál egy-egy esodabogar: hogy lehetne vajjon ujra visszahozni azt az arany idöt minden kiváltságaival, különlegességeivel? Megrobóztatni s csupa uri juxból deresre huzatni a kedves polgártársat, — a bolond parasztot? Isteni mulatság.

Visszavenni mindent, a mit neki adtunk, lenni jó magunknak teljes adómentes, nem fizetni réven, nem fizetni vámon?

Bizony-bizony kóros, beteg állapotok, — nyavalyás társadalom nyavalyás existenciákkal!

Kaczajra készto bohózat lenne, — ha vérig sebzo tragédia nem volna.

De hát nincs-e — kérdjük — kérdhetjük őszintén orvosság ezekre? nincs-e recept mind eme betegségek ellen?

Van, Istennek hála van, csak kezünket kell kinyújtani érte, csak bevenni félsz borzadalom nélkül, legyen bár egy kissé fanyar, és keserü.

Úrak, derék urak, nemzetünk urai! ti adjatok példát! ti legyetek elsők, bevenni a fanyar és keserü gyógyszert!

Edződjetek ne csak testbe, de lélekbe! ne csak anyagilag, hanem erkölcsileg!

Nézzetek előre! ne mindig csak hátra! a haladás fényes diadal kocsiját, meg nem állítjátok, makaesul gátolva győzedelmes útján, legfellebb eltípor.

Ami elmult, elmult, reméljük örökre, kis királyságtoknak — hisszük — vége végkép. Róla ábrándozni, légvárakat alkotni — hiu önámítás, előbb vagy utóbb, de megboszulja magát.

Fel! ébredjétek ez ábrándos álomból, szaggassátok össze mind a silányságot!

Tépjétek le végre szemetekről azt a kevely zsidó hályogot, és lássatok tisztán!

Bizony ha izrael nem volt, — ti sem vagytok, sohasem is valátok Istennek valami kiválasztott népe.

Lássátok be végre, tiszta és ép szemmel, hogy ti is épen mint más annyi ezer tagja a társadalomnak, nem-

T Á R C Z A.

Sötét pontok, fekete foltok.

Sötét pontok, fekete foltok ezimet adtam e cikkeknek. De vajjon hol kezdjem? Irti, amikor tulajdonkép, magával a legszükségesebbel, a tárggyal, nem igen rendelkezhetünk, nem mérő kontraszt-e?

Tévedés, — mondhatná talán valaki, — csak tekintsek körül, és megtaláltam, amit keresek; elvont eszmék, elmékedések helyett, csak markoljak bele, a való életbe, társadalmi kérdésekbe, és előttem állanak, szinte kimagaslólag: a sötét pontok, a fekete foltok.

Társadalmi kérdés, netáni problémák fejtegetése, — nagy szó, tág kifejezés, mint a mily tág, maga a fogalom.

Ezen tárgy, de melynek éppen sokfélesége, teszi olyannyira nehezé a választást.

Az, hogy ily kérdések vitatásánál, igen könnyen, s nem ritkán, igazi darázs-fészekbe nyulhatunk, még a legkissebb baj, kisebb-nagyobb esipdesések, szurások, éppen nem lehetnek ismeretlenek ránk, megszokhattuk őket; impertinens piaci legyek zümmögésében, bosszantó tolakodásában gyönyörködünk elég alkalmunk van.

Hanem a tárgy, a tárgy, és ujra csak a tárgy. De ám legyen! Felveszem a tollat, előre is felmentést kérve, ha itt-ott talán karczolni találom.

Sokszor elgondolkozom, elmélázok magamba; meg-meg ragad egy-egy eszme akaratlan, kényszerítve mintegy, hogy vele hoszasabban foglalkozzam, leköt, elfoglal egészen, képek merülnek fel melázó agyamba, képekben a haza, a társadalom, e nagy gépezete az ember világának, és maga az ember, mint a gépezetnek egyes alkatrésze, esodás vegyüléke az anyagnak és szellemnek; ennek pályája, törekvése, küzdelme, célja, és vége.

Hazám, nemzetem multja, jelene, jövője; és mindez eszményítve, a képzelet tündéri világításában.

Meg-megrendül bennem, mindannyiszor egy-egy idegszál, miért hogy mindez, csak egy-egy szép álmokép, messze elmaradva távol a valótól.

Át-átnyilall sokszor egy éles fájdalom, látva amit látok; ezer visszáságot, ezer ferdeséget; egy kóros társadalmat, lélekben beteg, gondolatokban, tettekben béna, nyomorék tagokkal.

Es e látvány hatása alatt, önkénytelen kezdek összefüggést keresni, összehasonlítást tenni a mult és jelen között, keresni nemzetem multjában, jelenében azt az okot, és okozatot, netaláni forrását minden lelki betegségeknek és társadalmi kórnak.

Igy ez a jövő évek költségvetésének ismét egyik tengeri kigyója marad, mert ezer és egy ok szót a mellett, hogy a tisztviselők fizetését, melynek egy része a gömöri városok között hegemoniát gyakorló Rimaszombat méltóságához nem illik, előbb-utóbb a megillető nívóra kell felemelni. E mellett szól a nyugdíj hiánya, az évről-évre terhebb élelmi drágaság, a törvény, mely a városi tisztviselők leg többjének mellékkeresetét nem engedélyez, s végre a város tekintélye, mely nem engedheti meg azt, hogy tisztviselői szegényesen legyenek díjazva. Hiszen a terhet ugyanis könnyíteni fogja némileg a 413000 frtot érő regále-kötvények eladása, melynek sikerén az 5-6%-os tartozások törlesztése mellett kamatban mintegy 3-4 ezer forintot takarítva meg a város évenként. Most e manipuláció nem lehetséges, mert a jelenlegi árfolyam (95.5) mellett a megye nem adná meg jóváhagyását, de a viszonyok e tekintetben minden esetre javulni fognak.

Az előre nem látható költségek tételét 550 frtről 1000 frtra emelte fel a közgyűlés, a mi helyén való volt, mert az előirányzott összeget e czim alatti kiadások tényleg ugy is mindig meghaladták.

Vitáztak a felett is, hogy a gimnáziumnak évenként adni szokott 200 frt megmaradjon-e jövőre is. Ez adomány a kisgömöri remanenciákból származik s örök időre megilletné a gimnáziumot, de az erről szóló jegyzőkönyv már egy évtized óta elkallódott. Végre is ebben állapotok meg most is mint máskor, hogy a tétel maradjon meg a jövő évr. is, de a jegyzőkönyvet, mely e régi közgyűlési adományt igazolja, kerestessék elő.

Egyébiránt a közgyűlés, mely a délutáni órákat is igénybe vette, meglehetősen simán folyt le. — s.

A közigazgatási bizottságból.

A folyó hó 9-én tartott bizottsági ülés szintén ünnepszámba mehet, oly népes volt. Csak két tag (Mihalik Dezső és Ragályi Ferencz) s a közgazdasági előadó mentették ki elmaradásukat.

Az ülésben elnököt Hámos László főispán, s megnyitván a gyűlést, szívesen üdvözölte a majdnem teljes számban megjelent tagokat.

Bornemisza László alispán olvasta havi jelentését, mely szerint a felszaporodott ügydarabok nagy száma az ügyek elintézését nem kis mértékben késleltette s az ügykezelés rendszeres fenntartását igen megnehezítette. A központi munkaerő szaporításának valóban nagy szükségére állott elő s kívánatos, hogy a megyei közgyűlés által rendszeresített kért aljegyzői és egy díjnoki állás már január havában töltsenek be.

A vármegyei utadó beszovalgatása folyamatban van. A felszólamlások e hó végéig szabályszerű elintézés nyerne.

A személyi és vagyonbiztonság a megye területén nem zavartatott meg feltűnő módon.

A hasznos háziállatok egészségi állapota kedvezőlen volt. Hankova, Gacsalk, Lieze, Gieze és Mikolesány községekben fellépett a szarvasmarhák között a ragályos száj- és körömfajás.

Gesztes községben három darab zár alá helyezett ló megállapított takonykór miatt kiirtott. A ragályos kór terjedésének megállítására a törvény értelmében a legszigorubb intézkedéseket rendelte el s foganatosította a megyei alispán, ki a megyei pénztárakat is megvizsgálván, azokat szabályszerű rendben találta.

A m. kir. pénzügyigazgatóság október havában 3460 ügydarabot intézett el, s bár minden tőle telhető intézkedést meg tett, — a befolyt adó összege e hóban

is 18000 frttal kevesebb mint 1890. évi október havában. Befolyt pedig egyenes adóban 79266 frt (— 9521 frt), bélyeg- és jogilletékekben 7952 frt (— 4400 frt), fogvasztási adóban 4287 frt (— 686 frt), italmérségi adó és illetékekben 26408 frt (— 4034 frt), dohány jövedéknél 21112 frt, összesen befolyt 137625 frt. A megyében 7 állami végrehajtó működik, minden halasztási kérvény visszautasított s az adóbehajtással megbízott közegek ellenőrzéséről szigorúan gondoskodva van.

A jelentés kiterjedt még a személyi változásokra és a Kristóffy-féle sikkasztás ügyére, mely utóbbi már befejezést nyert.

A kir. tanfelügyelő több iskola és iskola-alap számadatai és költségvetései ügyében referált.

A kir. főmérnök jelentése alkalmából indítványt tesz Hevessy Bertalan a feledi, továbbá a rimaszombati és tornaljai vasuti állomási várótermek kibővítése tárgyában, mely elfogadtatván, a kereskedelmi m. kir. miniszterhez felterjesztés intéztek a szükséges intézkedések sürgős elrendelése czéljából.

Ugyancsak ő indítványozza, hogy tekintettel a központban felszaporodott nagy munkára, s mivel az első aljegyző az utadó felszólamlásokkal ismét hosszabb ideig el lesz foglalva, ideiglenes kiegészítő erő alkalmaztassék az alispáni irodában.

Bornemisza László alispán megnyugtatta szót, midőn kijelenti, hogy csakugyan szándékozik e tekintetben felterjesztést tenni a főispán urhoz s a közgyűlés jóváhagyása reményében, alkalmazni fog kiegészítő erőt.

Szentiványi Árpád felemlíti azon anomáliát, hogy némely ember 2-3 helyen is rovatik meg szabályellenesen utadóval, holott csak ott köteles utadót fizetni, a hol lakik.

A megyei alispán kijelenti, hogy épen ezen szabálytalan kivételekre való tekintetből elfogadja az utadó elleni felszólamlásokat mindaddig, míg a felszólamló-bizottság működik s erről külön is fogja a községeket értesíteni. Ez idő szerint ennél többet nem tehet.

Máriássy Andor: A hiba onnan van, hogy némely ember minden egyes birtokparcellája után külön-külön utadóval rovatott meg s részére több utadó-könyvecske állított ki. Ez csak ugy orvosolható, ha az utadó nem a központban, hanem a községben iratik elő.

Bornemisza László alispán: Egyelőre csak annyit lehet tenni, hogy a felszólamló bizottság az igazságtalannal kivetett, befizetett vagy behajtott utadó összeget az illetőnek azonnal kiutalványozhatja.

A bizottság ebben teljesen megnyugodott.

Feleden a vasuti átjáró Serke felé a kettős sínpár és a hegy miatt felette veszedelmes az átutazó közönségre, nem lévén soha sem biztos az ellen, hogy nem jut-e a két korlát közé. — A vasuti felügyelőség a megyei alispán megkeresésére belátta egy őrház felállításának szükségességét, s ennek felépítését már a múlt tavaszra megígérte. Mivel az építésből eddig sem lett semmi s a veszedelem annyira állandó, hogy egy serki birtokos csak e miatt onnan elköltözni készül: ezen őrház kiépítése a kereskedelmi miniszteriumnál megsürgöttetik.

A közig. bizottság hajlandó az államépítészeti hivatal személyi és dologi kiadásainak fedezéséhez 2200 frttal járulni, ugy, hogy mivel az állami dotációból e czimen már is 1200 frt levonatt, a megye most csak 1000 frttal fog hozzájárulni az országuti pénztárból.

A közegészségügyi állapot, 5 községet kivéve, hol a vörheny uralkodott, kedvező volt.

csak uralkodásra, háborítlan kényelem élvezetre, de kölcsönös teher viselésre, türelemre vagytok hivatva, a társadalomnak, miként egyeseknek meg vannak jogai, de meg terhei és kötelességei is, ki ezekben hanyag, sőt azoknak netalán ellensége, bizony nem érdemli, hogy amazokban részesüljön.

Tekintsetek hazánk, nemzetünk jólétére és boldogságára. Simuljatok, a hozzá alsóbb rendű polgártársaitokhoz, hassatok reájok szelid atyai bánásmóddal. Buzdítsátok, tanítsátok, tanácsoljátok őket atyailag, barátilag.

Emeljétek őt fel magatokhoz, saját érdeketek, de még inkább a haza, a nemzet érdeke, jóléte, szabadsága kívánja, sőt követeli ezt meg.

Egy hazában lakóknak, egymástól külön huzni, válaszfalat emelni polgár és polgár között, egyenes pártütés, lázadás a haza, a nemzet ellen.

Miként egy nemzetre, ugy egyesekre és egyes osztályokra alkalmazva elmondhatjuk nagy irónk szavaival:

„Miként minden civilizációnak biztosítéka a szabadságban, — ugy a szabadságnak biztosítéka az emberi méltóság elismerésében fekszik. Oly nemzet, mely mások jogegyenlőségét el nem ismeri, egyes osztályok szolgátságát megtűri; saját szolgátságát készíti elő.“

Gondoljátok meg e szavak igazságát, gyógyuljatok, aztán gyógyítsátok. * * *

De ne törjünk pálcát így egyoldalulag; legyünk igazságosak, rézhajlatlanok, — mérjünk egyenlő mértékkel. A kór nem csak ott van, nem csak ott pusztít, hol eddig kerestük; nem csak fent, de alatt is, főben és tagokban, szinte egyenlően; beteg társadalmunk, fájdalom, alatt is bír szenvedő patienssekkel.

És ugyan miként, miért siklanánk el ezek felett, pusztá kíméletből, miért takarnók el a fájdalom testrészt, kendőzve az ókor hazug papjainak, álpróféta szavaival: *„Békesség, békesség, de ugyan nem lön békesség.“*

Ugyan miért?...

Száz és száz betegség, száz és száz alakban dul az alsóbb körben.

Iszákosság, bujaság, csalás, babona, ravaszság, tolvajság, istenkáromlás, majdnem azt mondhatók: napirinden vannak.

Ezeket takargatnók?!

Messze vezetne, mindezeket sorra venni, felettök magyarázatokba becsátkozni; legyen elég ma csak egyre, a többinél nem kevésbé lényeges, nemzetpusztító, népölő társadalmi bajra rámutatnunk.

Talán ez is megjárja keserű lapdacsnak.

Alsóbb osztályu beteg polgártársaink közül sokan, épen mint felsőbb köreink nagyrésze, ninesennek tisztá-

ban önmaguk s állásukkal, bizalmatlanok, gyanakodók a felsőbbek iránt, ott is, hol okuk nines.

Nyögnek, panaszkodnak maig, mintha minden terhet a társadalomnak, egyedül viselnék mint hajdanán régen; veszélyes agybajuk csak akkor gyógyulna, ha teljesen tehermentesek lennének, s azt az ígát, melyet ők viseltek egykor, kizárólag felsőbb köreink nyakára nebezedni látnák.

Beszélhetsz ezeknek a méltányosságról, papolhatod nekik az egyenlő kötelező társadalmi kötelességek magasztos tanát, — siket füleknél beszélsz, vakoknak mutogatod a színeket.

De boesánat ismét! most se törjünk pálcát! ne itéljük itt sem ugy szólvá látszatra. Hiszen betegekről beszélünk, számlalat érdemlő lelki betegről.

Nyomozzuk ki előbb a betegség okát, ha bennök van-e az, vagy inkább kívülök? rájuk kell-e követ dobni, vagy másokra?

Lelki sötétségbe, tudatlan vakságba sinlik a szegény nép, maig is sok helyen.

Nincs aki tanítsa, oktassa, nevelje, vagy ha igen, ferde, tévesztett irányban.

Az egyenlőség, testvériség, szabadság eszméinek, fejtetőre állításával,

Ily körülmények közt, lehet-e aztán csodálnunk, ha gyógyulás helyett egyre betegébbé, betegébbé válik? lehet-e, ha a kór beljebb és beljebb eszi végre magát, emesztve erejét, tagjaiban magának a nemzetnek?!

Szabadság, szabadság, büvös erejű szó, mi lehetett könnyebb, mint hogy erejétől, elbóduljon az a szegény tudatlan nép; és ez a bódultság, ez a mondhatjuk önkívüli állapot, mai napig megvan, és tart igen soknál. — Mint az édes borknak bódító mómora. —

Óh! a mi tanúgyünk terén, daczára a már eddig elért szép eredményeknek, még mindig óriási a tenni, javítani való, — az ázsiai állapotok még maig fennállnak sok igen sok helyen, sál, hamis próféták, s megengedem jó igyekezetű, de kontár tudatlan népnevelők vannak felles számmal.

Mit szóltok ezekre nép barátok, s nem barátok? mit a hálátlanságra földesurak?!

Nem lehet ezekre, csupán egy felelet.

Beteg, szenvedő beteg a nép! esze begyepesedve, szive megesontosodva, — és ez a betegség, sok, igen sok helyen és igen sokaknál, égbekiáltólal el van hanyagolva, még ma is, még mindig.

Óh szánjatok meg e szegény szenvedőket, béküljétek ki ellenszenves osztályok, nyújtatok baráti jobbot, nem félve ha itt-ott talán némi foltot ejtene a kérés tenyér azon a glaccé kesztyűn; igrátok meg vele a test-

Műkedvelői előadás.

(„Nagymama“, Irta Csiky Gergely. Előadott a rimaszombati nőegylet és műkedvelő társulat együttes közreműködésével 1891. november 7-én.)

Ce que femme veut, Dieu le veut. A mit hölgyek kezdenek, annak sikerül — muszáj. Magyarán így variálhatjuk amaz ismeretes közmondást. — Nőegylet kezdte, férfiegylet támogatta: tehát sikerült is a folyó hó 7-én tartott műkedvelői előadás; még pedig elmondhatjuk, hogy fényesen, a szó szoros értelmében fényesen, pompásan, kitűnően sikerült.

Műkedvelőkkel szemben megszokta már a közönség és hírlaptudósító egyaránt, hogy kritikája megalkotásánál azt a bizonyos „mértéket“ alkalmazza, de ez egyszer a föllépett szereplőknek egyáltalában semmi szükségük nines a mi jóakaratainkra, mert az előadás, melyet szombat este láttunk, messze túlhaladta azt a mértéket, melyre ezelőttünk, s messze túlhaladta a közönség várakozását is, annyira, hogy mindenki szinte önkéntelenül is azt kérdezte magától: *Hol szedték ezek a hölgyek és urak ezt a tudományt? Ki tanította őket erre a hangra?*

Nem akarjuk a szereplők egyikét sem földicsérni a többiek rovására s azért egyszerűen csak konstataljuk, hogy Geese Teréz k. a. a czümszerepben szeretetreméltó nagymama volt s annyi bravúrral és öntudatos művészi genivel oldotta meg nehéz feladatát, hogy szinte elfeledtette velünk, mikép ezt a szerepet Csiky par excellencze Prielle Kornéliának írta. — Kishonthy Anna k. a. (Piroska) elragadó, kedves naivsággal forgolódt a „katonaleány“ szerepében s így egy esepet se esudáljuk, hogy az utolsó felvonásban már Ernő is „eszkolmi valónak“ találta. — Jeskó Sárika (Karolin) és partnerje Danielisz Gizella kisasszonyok nem valami tulságosan hálás szerepekben is mesteri alakítóknak bizonyultak, bár sikerült maszkjuk és könnyed játékuk daczára sem akartuk nekik elhinni, hogy már (ilyen korban) „vén leányok“. — Csathó Anna kisasszony, mint Márttha a szende zárdarövendéket s a visszaemlékezés ábrándvilágából hirtelen kipattant ballerínát, mint szintén az anyja emléket és saját szerelmét szívében hordó értelmes leányt egyforma művészzettel, modorosság nélkül való élénk temperamentummal és kedves természetességgel játszotta és így sokoldalú művészetéért méltán izlelhetette meg társaival együtt, nemesak szerepe szavai szerint, hanem a valóságban is, hogy „mi a taps!“ — Miskolc z y Margit kisasszony házastárs pörgő nyelvének a kardos gazdasszony (Galambosné) szerepében játszi könnyedséggel sikerült bebizonyítania, hogy „nagyobb arisztokrata mint maga az öreg Szerémi grófné“. Míg ő a színpadon volt: a széles mosoly el nem tűnt az arcokról. — A „növendékek“: Benyo Anna k. a. (Flóra), Danielisz Etelka k. a. (Janka), Dickmann Anna k. a. (Vilma), Benyo Aranka k. a. (Berta), Polnisch Janka k. a. (Margit), Kovács Juliska k. a. (Katieza) csinosan festettek egyenruhákban s a „szerény és lelkesült éljenzések“ kívül egyéb mondókáikkal is teljes elfogultság nélkül forgolódtak a világot jelentő deszkákon, s tökéletesen jól beillettek az ensembleba.

Atalában elmondhatni, hogy a hölgyek nagy ambícióval iparkodtak még fokozni is tehetségüket, s ily módon avatott színészeknél sem mindig található ritka művészzettel gyönyörködötték a közönséget.

És az urak? — Ők pedig a hölgyek nyomdokain jártak. Soós Miklós ur (Ernő), mint szintén Dr. Kálocsay Béla ur (Kálmán) tökéletes szerelmesek voltak. Dr. Veres Samu ur a „kemény merev, katonas“ Örkényi szerepében szintén kikanyarította a hatváást. (Hogy miként? azt nem írjuk ide, mert attól tartunk, hogy álszeméremből megörrol a saját lapjára, akkor pedig ho-

vériségnek poharát, de nehogy e pohárba mérget keverjétek, bódító maszlagot.

És te beteg nép, te beteg polgártárs, virradj fel, ébredj fel lázas északából, ébredj tiszta napra! Hallgass a világság fiaira, testvéreidre, barátaidra, engedj a józan tanácsnak, vedd jó néven az oktatást, — esatlakozz azokhoz a kik a haladás testvéri egyetértés zászlaját lobogtatják. Ne legyen e honba többé egy lelki beteg sem!

Végül még néhány szót édes mindnyájunknak, egy csepp orvosságot.

Iskolák, templomok, az emberiségnek legdrágább kincséi.

Fordítsunk ezekre minél nagyobb gondot, biztosítsuk minél jobban és jobban e szent helyeket, azok felkentjeit; egyszóval mint már annyiszor hangoztatva volt: áldozunk a nevelés oltárán, minél többen, és minél többet.

Nyissunk minél több pályát, utat a szellemnek; egyesüljünk vállvetve mindnyájan a népevelésre, fordítsunk kiváló gondot rá, hogy a nevelésügy minél hivatottabb kezekbe legyen letéve mindenütt.

A hivatásukat nem értő, alkalmatlan népnevelőket, kik maguk is sokkal inkább betegek, mint hogy gyógyíthatnának, — kik talán ittasok nemesak a szesztől, de annak kevély önhittől is: hogy ők a társadalom legérdemesebb, legkiválóbb tagjai, azokat a nemzet jövőjének esemetés kertjében, az iskolákban, kontár kezekkel működő kertészeket, szorítsuk oda, hogy maguk átlássák, hogy munka és idő ime nyakukra nőtt, hogy vagy tenniük vagy menniük kell. Szédelő fejöknek ki kell gözölgönni, mind ama hőbortos, nagyralátó eszméket, rögeszméket, a melyekkel telvék.

Hivatásukat értő s érző alkalmas népnevelőkre van nekünk szükségünk, valódi lelki orvosok, nem égre kapaszkodó türes fejű sarlatánokra.

Szükségünk van tiszta fedhetetlen életű, munkás, szorgalmas lánglelkű papokra, valódi lelki atyák — lelki pásztorokra.

Ujolg is minden tisztelet a kivételeknek! azokról szólók, a kik megérdemlik.

Azok, igen azok által a fenkölt lelkű papok, tanítók által neveljük népünket, gyógyítsuk hazánkban a társadalmi kórt. Azok által neveljük vallásos istenfélő népet, népet, melynek hite legyen rendíthetetlen, szive angyali jó, tiszta, és ártatlan.

Ilyen nép meggyógyul ha beteg, felkél ha elesett. Így, csak így pusztíthatjuk ki a társadalmi kórt, s enyészethetjük el ama sötét pontokat, társadalmunk ama fekete foltjait.

Előre! csak előre! a tizenkettedik óra itt van!

Borsody Béla.

va lesz a „Gömör-Kishont“, ha pláne Wiesinger Károly urnak is eszébe jutna vasárnapi munkaszünetet tartani.) R. Vozáry Gyula ur (Tódorka) a színpadon — ha lehetséges — még tán jobb tanár volt, mint az iskolában, amivel pedig azt hisszük elég sok van mondva. Kostyál Gyula urat az uristen jókedvében egyszerre két papnak teremtette: lutheránus papnak meg Thalia papjának; pompás Gabányi volt a Koszta szerepében. Bodor László urat elismerés illeti meg, hogy a jótékony észlelő való tekintetből némi ötletáldozással beállt — pinézernek. Az ilyesféle előadások legtöbbször pusztán azon szoktak elmúlni, hogy kiesinyes gondolkodás miatt az efféle jelentéktelen statisztizta szerepekre nem akad vállalkozó.

Ugyanek elismeréssel kell még adoznunk Törköly József rendező és Czizkora István sugó uraknak kik láthatatlan, farsztó „szerepeiket“ a legderekasabban oldatták meg.

A függöny legördült. Szünni nem akaró zajos taps lelkesült éljenzés, sűrű kihívás: ez volt jutalmuk a szereplőknek nehéz de dicsőséges munkájukért, no meg az, hogy a zsúfolt házban tartott előadást követő táncmulatságon ők voltak az új ünnepeitjei és hősei kiváló kiviradtig, ameddig t. i. a mulatság eltartott.

Es ezzel bezárjuk tudósításunkat. A meglehetősen magas helyárak daczára is nagyszámu közönség, a kedélyes mulatság és a fölbangzott tapsok meggyőzhették a rendezőseget arról, hogy a publikum nagyon jó néven venne egy második, esetleg harmadik és többedik kísérletet.

Tehát műkedv előre! —a —1.

A közönség köréből.*)

Susa, 1891. nov. 8.

Tek. Szerkesztő ur! Kérem becses lapjában a következő soroknak helyet szorítani:

A mi községünk birájához beállított ma, vasárnap, egy állami végrehajtó azzal a parancsal, hogy rögtön hívja be a község házához azokat a lakosokat, a kiknek adóhátralékjuk van, de bizony a községi bíró nem hallgatott rája, hanem azt mondta neki, hogy miután az izraelita vallásnak szombati napon még a törvény sem kényszerítheti, úgy őt, mint jó keresztény embert, vasárnap reggel mikor éppen áldozni akar menni Rimaszécsbe, szintén nem tarthatja itt a törvény sem és nem is rendel a házához e mai napra a falu népét.

S most kérdem: e kettő közül melyik volt a hibás: a bíró-e vagy a végrehajtó? aki azzal ijesztgette a bírót, míg ez az adógyűzést ki nem adta neki, hogy: „ha bejelentem bírót, nem 20 frtja bánja meg!“ A vasárnapi munkaszünetről szóló törvény vajjon a mi részünkre hozott-e csak, vagy a törvény őreinek szabadságukban áll azt, mikor nekik tetszik, akkor át lépni? . . .

Tisztelettel: —s —s.

Helybeli hírek.

Személyi hírek. Bornemisza László vármegyei alispán a városok háztartásának megvizsgálását a mai napon kezdi meg. Ertesülésünk szerint legelőször is Rozsnyóra utazott. — Gróf Üxküll Gyulának altábornagy, a helyben állomásozó tüzérség megvizsgálása végett f. hó 17-én városunkba érkezik.

Hymen. Soltész Nagy Albert miskolci tekintélyes polgár e napokban jegyezte el magának Danes Erzsike kisasszonyt özvegy Danes Gyuláné leányát.

Iskola látogatás. Dunay Ferenc tankerületi főigazgató pénteken e hó 13-án érkezik városunkba a főgimnázium megvizsgálása céljából. A jövő héten alkalmasint a rosnói gimnáziumot fogja meglátogatni.

Előleptetés. Vladár Endre első osztályu pénzügyi fogalmazót a nagy. kir. pénzügyminiszter második osztályu pénzügyi titkárára nevezte ki s működési helyéül a beregszászi m. kir. pénzügyigazgatóságot jelölte ki. — Vladár Endre pénzügyi titkár a kir. adófelügyelőség (most már pénzügyi igazgatóság) szervezése óta városunk lakója, s mint szakmájában jártas, ügybuzgó s méltányos tisztviselő volt ismeretes.

Ünnepély. A rimaszombati és vidékei nőegyesület f. hó 28-án két tagjának tiszteletére ünnepélyt rendez. Az egyik Baksa István tanár, ki huszonöt esztendőttől az egyesületnél titkári minőségben s mint egyetlen szavazatképes férfi tagja az egyesületnek ez idő alatt jelentékeny érdemeket vívott ki magának. Hosszu idő alatt szerzett tapasztalatait s bőles tanácsát az egyesület soha sem nélkülözhetette s az ő közvetítése folytán még a kenyes természetű ügyek is sima lefolyást nyertek. A másik ünnepelt Raisz-Marikovszky Emma urnó, kinek az egyesület alapítása körül vannak hervadhatatlan érdemei. A nőegyesület fenállása alatt többször viselt tisztségeket, a választmányának pedig mindig legbuzgóbb tagja volt. Nemes gondolkodásu lelkes jó asszony, ki megérdemli, hogy az ünnepély keretében róla megemlékezzenek. A 28-iki jubiláris közgyűlés programja még nincs végleg megállapítva, amny azonban nyilvánosságra jutott, hogy az egyesület dísz-ülést tart, melyen a 25 évi fenállás történetét is fel fogják olvasni, lesz ezenkívül az ünnepelték tiszteletére közvacsora s estély is, melyen a két jubilans tagot a választmány valami emlék-tárgyval fogja megajándékozni.

Iparos ifjak mulatsága. A helybeli iparos ifjuság önképző- és betegsegélyző egyesülete vasárnap este sikerült mulatságot rendezett saját helyiségében. Kedélyesen mulattak s jövedelmük is meglehetősen volt.

Korcsoyázás hivatalból. Éltre való eszmének adott szárnyat a helybeli iskolaszék egyik legközelebb hozott határozatában. Elrendelte ugyanis, hogy a polgári leányiskola növendékei a téli idő alatt, mikor a tornatanítás megfelelő helyiség hiányában szünetel, valamelyik tanerő felügyelete alatt, hetenkint legalább egyszer hivatalosan — jégre vitessenek, hogy a korcsolyázás szép és testedző, kedélyes sportja által kárpótolják magukat az elmaradt gimnasztikáért. Akinek a testi nevelés helyes elveiről csak halvány fogalma van is: az mindenesetre kellő méltánylással és örömmel fogja fogadni az iskolaszéknek eme fontos határozatát s ilymódon bizvást lehet remélni, hogy a szülők nem riadnak majd vissza attól a csekély áldozattól, melylyel gyermekeiknek ez a nagy

haszonnal járó mulatsága esetleg járni fog, amihé most már nem is kell egyébb, mint egy kis — jég.

Husz nappal korábban kezdődik az idén a tél első időszaka, mint tavaly: a fagy pedig oly hirtelen állott be, hogy míg okt. 26-án még árnyékba is 18 C° melegeben élvezték az utca porával telített levegőt, negyediknapra már 4 C°-n fagyra ébredtünk. Ezóta a hőmérő higánya alig emelkedett a 0 pont fölé. sőt nov. 6-án egészen — 9.1 C°-ig süllyedt. Igazi téli jellegét azonban mult kedden vette föl az idő, midőn az egész vidék hőmeze öltözött: Az enylibb temperatúra olvadásnak indította ugyan a havat; de alig van rá kilátás, hogy egyhamar melegebb napokat lássunk, állván a barometer még mindig elég magasán. Ugy lehet, december válik majd esős novemberré. Bizony nehéz a gazda sorsa. Ott a sok szántatlan-vetetlen föld. No de ne essünk kétségbe. Láttunk már mi határunkban karácsony előtt két héttel vetéssel foglalkozó embereket.

Vármegyei ujdonságok.

Hymen. Kálniczky Géza kir. aljárásbíró Zemplénből jegyet váltott Molnár Margit kisasszonnyal, Molnár Lajos tamásfalvi birtokos leányával.

Halálozások. Szontagh Bertalan, megyénk egykori alispánjának neje, szül. Thorma Anna folyó hó 8-án a zemplénmegyei Kak községben, tüdőszélhűdés következtében meghalt. Temetése nagy pompával ment végbe Kúrályiban. — Gróf Serényi Jánosnak Mária nevű leánya pedig f. hó 7-én szenderült jobblétre a temesmegyei Bukovecen, honnan a megboldogultnak hűlt teteimet f. hó 9-én a putnoki családi sirbaltba szállították.

Véglegesítés. Danesházy Gusztáv nagyrőcei polgári iskolai tanítót a vallás- és közoktatásügyi magy. kir. miniszter 44193. számú rendeletével jelen állásában végleg megerősítette.

Nyugdíjba helyezése. Mikulás Imre eszterváci ág. ev. elemi tanítónak a vallás- és közoktatási miniszter évi 130 frt nyugdíjat engedélyezett.

Áthelyezés. A tornallyai m. kir. adóhivatalhoz ez évi szeptember havában kinevezett Kovács Dömönkos ellenőr áthelyeztetett Magyar-Láposra s helyébe Kontz Károly neveztetett ki. — Ez évben ez már a negyedik változás a tornallyai m. kir. adóhivatalban, mi alig állhat az adózó közönség érdekében.

A nagyrőcei középkereskedelmi iskola tanulói november 1-én megjelentek a nagyrőcei temetőben nyugvó két veressapkás honvéd sírjánál, kegyeletük és hálájuk jeléül hazafias dalok elzengése mellett koszorukat helyezték azokra. A két veressapkás honvéd egyike Cseh Lajos, Nagy-Rőcze volt polgármestere, ki féllábát ott is hagyta, másika Kovács András volt.

M. Á. V. Most az egyszer „in hoc signo“ örömhírral lephetjük meg olvasóinkat. A feleli állomás mizerübilis „várótermei“ (!) ellen lapunkban közzétett panaszos felfoglalásnak ugyanis talán meg lesz a kívánt sikere. Azon kívül t. i. hogy ezt a felfoglalást a fővárosi lapok közül is néhány egész terjedelmében átvette, még a hét-nyolc tartott vármegyei közigazgatási gyűlésen is szóvá tétetett annak tartalma: s ebből kifolyólag Hevesy Bertalan indítványára egy jól megindokolt fölterjesztés küldetett a kereskedelemügyi m. kir. miniszterhez, azzal a kéréssel, hogy első sorban a feleli, azután pedig a rimaszombati és tornallyai pályaházak megfelelő kibővítéséről intézkedjék haladéktalanul. A legjobb reményeink vannak arra nézve, hogy a miniszter kegyes lesz a méltányos kívánságnak helyt adni, annál is inkább, mert mint a nevezett bizottsági tag ur indítványában kifejtette, az országnak alig van több jövedelmet hajtó vasútja, mint éppen a gömörmegyei vonalak. Mi rimaszombatiak ha többet nem kapnatunk, egyelőre azt is szívesen fogadnók, ha pályaházunk előtt egy korlátolt elrekesztett perrott építenének, a hova legalább szabad volna kimenni friss levegőt szívn. Jelenleg ott kell sülni-főni embernek ember hátán abban a szűk lyukban, a mit hivatalosan váróteremnek, nem hivatalosan pedig „heringszaló gutyi“-nak neveznek a hollandusok.

Templom szentelés Zeherjén. A zeherjei ódon ref. templomot az egyház hívei mintegy 2200 firtal renováltatván, ünnepélyes aktussal szentelték föl vasárnap a falu népe s a szomszéd községek küldöttjei jelenlétében. Konez Károly lelkész emelkedett szellemű beszédet tartott, melyben a templom építési történetét is vázolta, köszönetet mondván azoknak, kik nemes adományaikkal a munka sikeres befejezését leketővé tették. Az adakozók névsorában Samarjay János 50, Farkas Zoltán 10, Lengyel Samu 10, Gaskó János 50, Konez Károly lelkész 50, Juhász István 10 firtal járultak az ur oltárának felépítéséhez. Istentisztelet után Varga Antal bátkai lelkész az urvasora szentiségében részesítette a „híveket. Az isteni tiszteleten a zeherjei dalárda egyházi énekes sikeres előadásával működött közre. Az iskola tágas helyiségében 53 teritékü közebed volt, melyen felköszöntöttek Samarjay Jánost, (Konez lelkész) továbbá Varga Lajos építési vállalkozót, a községet és előjáróit. Ebéd után éjtélgi tartó kedélyes táncmulatság zárta be a lélekemelő ünnepélyt, melyen városunkból is részt vettek a zeherjei nép barátai és jóakarói.

A Tompa-szobor javára a vármegye területén közigazgatási uton teljesített gyűjtés eredménye: 222 frt 9 kr. (Kijelentjük, hogy ebben a kimutatásban nincs semmi sajtóhiba, mint talán gondolni tetszik. Az összeg mellől nem maradt ki tévedésből a két „00“; marad az egész kerek számban 222 mond: kétszázhuszonkét frt 9 kr. Ennél többet már csak nem kívánhat a fiára büszke vármegyétől Tompa Mihály se, aki elvégre egyszer csak volt — „Miska“ is, kicsi korában. Nos, hát itt csak a „Miska“ emlékére adakoztak, ez a dolog magyarázata.)

A hol nincs potádó. Nagy-Rőcze város 1892-ik évi költségvetése oly kedvezően van előirányozva, hogy az évi szükséglet potádó kivetése nélkül, tisztán a városi közvagyon jövedelméből lesz fedezhető, sőt 39237 frt 48 kr. kiadás és 39296 frt 57 kr. bevétel mellett, még 59 frt 9 kr. fölösleg is marad. Egyben megemlítjük, hogy e város szegényalapjának, az 1892. évi költségvetés szerint, 542 frt szükséglettel szemben 596 frt 50 kr. fedezetre alkalmas jövedelmé van, melyből 24 városi szegényt foglalkoztatni lehet.

Új gyógyszertár. illetőleg a Nyustya községben lévő fiókgyógyszertár helyett egy személyjogu anyagyógy-szertár felállításának engedélyezése végett folyamodott a belügyminiszterhez legközelebb Löcherer Gyula rima-

szombati okleveles gyógyszerész. A kérvény még ez időszentint a közegészségügyi bizottságnál van véleményadás végett.

Járvány. A hirtelen beállt időváltozásnak káros következményei az egészségre, különösen a gyermekek közt, már több helyen mutatkoznak. Így, mint nekünk jelentik, Nagy-Rőczén és Putnokon a vörheny járvány-szerűleg föllépett, minék következtében a polgármester, illetve szolgabíró az elemi iskolákat és kisdóvodákat az említett helyeken 2 heti időtartamra bezáratta.

Külföldi tanulmány ut. Ferdinánd József nagyrőcei születésű ipartanodai növendéknek a kereskedelmi miniszter a mult év júniusában 200 frtos ösztöndíjat adományozott a végből, hogy annak segélyével a famű-, illetve fabutor-ipar terén magát a külföldön tovább képezze. A nevezett jeles fiatal embertől — ki tudunkkal Münchenben is járt, — most a miniszter egy legközelebb érkezett leiratában bekívánja a tanulmányi útján eddig szerzett tapasztalatairól szóló jelentését, amivel hisz-szik, hogy a miniszter meg is lesz elégedve s így föltehető, hogy a nagyrőcei polgári iskolának még több jeles növendéke is megjárhatja majd a Ferdinándi utját.

Fegyelmi ügy. A sumjáci körjegyző ellen — állítólagos hivatalos hatalommal való visszaélés miatt — Bossello Mihály több társaival együtt följelentést tett a vármegyéhez. Hogy mi igaz a vádban, mi nem, az majd a megindított fegyelmi eljárás folyamán fog kiderülni.

Befejezett vizsgálat. Midőn Kristóffy József rozsnói m. kir. adóhivatali ellenőr ezélett egy évvel Amerikába megugrott s onnan saját ügytelensége következtében visszahozott, mielőtt még Amerikát láthatta volna: sokan azt mondták, hogy kár volt a sikkasztás által okozott kárt meg a visszahozatal nagy költségével szaporítani. A legközelebb befejezett sikkasztási és könyvhamisítási vizsgálatból azonban kiderült, hogy Kristóffy a sikkasztók között nem is amolyan inas számba megy. Tíz év előtt kezdte iparendély nélküli csunya mesterségét, s ezen idő alatt 16000 forintot emelt el, úgy az állam, mint egyes adófizetők zsebéből.

Munkások öröme. A szerenési ezukorgyár répaterméseinek betakarításához odahaza elég munkáskez nem találkoznak: a gyár megbízottjai a mi vármegyénk területén is toboroztak napszámosokat, meglehetősen magas bérfizetés mellett. Így f. hó 8-án Rimaszombából egy egész waggon munkás indult utnak a gyár répatelepeire.

Az árulkodás jutalma. Nagyon is drasztikus módon tanította meg mult hó utólján Beretkén Miksztaj János gazda Nagy Pál bérest, hogy a magyar ember árulkodni nem szokott. Nagy Pál béres ugyanis ártatlanul bevádolta Miksztaj János gazdát az uraságnál, hogy löherét lopott. Midőn ezért a gazdának szemrehányást tettek s Nagy Pál árulkodását vissza nem vonta, ez annyira dühbe jött, hogy fejével megtámadta és úgy verte a fejébe, hogy az árulkodás hátánál foglalkozás, s hogy nagyobb nyomatókat adjon szavainak, a fejze fokával bal-karját is szétzúzta. A heves vérü gazdát feljelentették a tornallyai járásbírósnál s míg a gazda vére a „hüvösön“ leül, addik az árulkodó béres a „melegben“ gondolkozhat, hogy felér-e a méltán nyert jutalom, az alaptalan árulkodással.

Emberölés. Jénén Kőből János Manki György odaváló lakost mult hó 26-án a saját udvarán hasba löfte. A tettest elfogták.

Lopások. Kedves Mihály jolsvai lakos kárára még f. év július havában elloptak 2 db juhot. A tetteseket: Antal János, Bukovecz András és Maczkó András személyében most fogta el a esendőrség. Hasonló sors érte Krupa András juhászbojtárt Gacsalkon, aki meg esengettyüt akasztott le valami „gazdátlan“ tehén nyakáról. Ragályon Palecskó Pál a hideg időre való előrelátásból télikabátot „szerzett“ magának. Rimabrézón Paulovits István nyustyai polgár a Zachar Istváné kárára 10 frt készpénzt, kendőket és egy köcsög téjfölt ekacs-marván: a nem válogató embernek izlését most reperálja a járásbírósnak. — Három hős egy kecske ellen. Felső-Lehotán Góliás Mihály, Tamásik János és Polomszki András összeküzdvén a Benesik András kecskéje ellen: most ők maguk tanulnak egy kicsit mekegni. — E hó 3-án éjjel Friedmann Samuel nagy-eselőti koresmáros mészárszékét ösmeretlen tettesek feltörték és abból nagy mennyiségű húst és egy husvágó bártot elloptak. A gyanu két hosszuszói szegőgépet terhel, kik a Friedmannal késő éjjelig mulattak s csak akkor távoztak, midőn Friedmann, a putnoki vásárra menvén, hazulról elutazott. A nyomozással fáradozó esendőrök híhetőleg majd kiderítik, hogy mennyiben alapos e gyanus s a törvény majd megmagyarázza nekik, az „enyém és a tied“ értelmét.

Gyujtogató. Tajti községben Boisty Mihály ottani lakost éppen akkor érték tetten, mikor a saját házat felgyujtani akarta.

Tüzek. Darnyán f. hó 5-én a Mács Pál 4 éves kis fiaeskája játék közben magára gyujtott egy disznó-olat, miből olyan veszedelmes tűz keletkezett, hogy nemcsak a Mács Pál házat, hanem még a szomszédos Gál István hajlékát is elhamvasztotta; ami még kisebb baj ahhoz képest, hogy mire észrevették, akkorra már a szerenésellen kis fiu is szönné égett. Hogy pedig a nagy szélben még ennél is nagyobb veszedelem nem támadt: az csak a szomszédos Simonyi község derék tüzoltóinak köszönhető, kik nagy erőfeszítéssel féket tudtak vetni a pusztító elemnek. — Gömör-Simonyiban pedig folyó hó 2-án pusztult el a volt urbéresek által szövetkezeti alapon létesített virágzó gözmalom és vele kapcsolatos kendertörő gép, az ott felhalmozott gabonaművekekkel, közzénnel, és töretlen kenderrel együtt. A kár összevéve 8358 frt, melyből azonban 7220 frt — ellenkezőleg a fővárosi lapok híreivel — biztosítva volt a pesti Fonci-énel.

Losonc-Rimaszombati vasúti összeköttetése. melyet már-már oly közel levőnek hittünk, num létesül egyhamar. Az eddigi mérnöki felvételek szerint a losoncz-poltári 23 kilométernyi vonal 700000 frtba, míg a annak folytatása Rimaszombatig egy teljes millióba kerülne, a nélkül, hogy a vonal jövedelmezősége emelkedne. A susányi, zsaluzsányi téglaparasok ugyanis közelebb érik el a poltári állomást, s így fuvaruk biztósítva lesz a losoncz-poltári vonalnak. Ily módon elesik a közvetlen losoncz-i összeköttetéstől, mely csak az esetben lenne mulhatatlanul szükséges és jövedelmező, ha városunkban nagyobb gyárpar volna, melynek szüksége lenne Bécs felé egyenes és olcsó összeköttetésre Balassa-Gyarmaton át.

*) E rovat alatt a közönséget érdeklő felszólalások díjtalanul közölhetnek. A közleményért való felelősség azonban a beküldött Szerk. terhel.

A legújabb boszorkány-mesterség. Erdekes eset történt a múlt napokban Ratkó-Bisztrón. Ugyanis — mint nekünk írják — az ottani lakos Pémer Andrásnak a szomszéd asszonya egy reggel beállt és panaszkodik, hogy a tehenének a boszorkányok elvették a tejét, nem tudna-e valami tanácsot adni? Pémer azonnal vállalkozott a megromlott tehenet helyre állítani, illetőleg a tejet megsaporítani: „Csak hozza el szomszéd asszony a mint kifejt az egész reggeli fejt ide hozzám, én azt majd három nyílásba fogom önteni s elvégzem az egész dolgot úgy, hogy a tehenem megjavul.“ Az asszony a tej átadása után haza ment, de a kíváncsiság csakhamar vissza hozta őt a boszorkányművészhez, hogy a tudományból valamit elcsikaríthasson. A mint belép a szobába, látja, hogy a tej gombóttalval elkészítve már ömlik is a mondott három nyílásba, amely nyílások azonban nem a boszorkányoknak pitvarába, hanem a Pémer, Pémerné és egy Pémer lány torkába vezettek. Ebből a telfedezésből nagy patáliát csapott a megcsalt tehenes asszony, mely Ratkó-Bisztróra nézve azzal a jótékony hatással járt, hogy most már ott is elhiszik Kálmán király rendeletét, mely szerint boszorkányok nincsenek.

Rimaszécsi emberek munkaszünete. A múlt vasárnap délután valami négy rimaszécsi magyar főlezi-helődött s fejszéssel fölfegyverkezve, fa vételi ügyben egy kis expedícióra indult a közeli susai erdőbe. A fa-vételből azonban majd hogy nem fővétel csinált a — pálinka. Mint ugyanis nekünk írják, a négy ember egy kis vargabetűvel regálé-ügyleti tanulmányok végett a kieszemelt erdő helyett a falu koresmájába tévedt. Ott találtak pedig három uraji atyafit, a kik szintén hasonló fogalomzavar miatt vetődtek oda. A vasárnapi munkaszünetről szóló törvényre a susai koresmáros rá sem hederítvén: jó kedvvel mérte vendégeinek az „enyhítő körülményt“ a későbbi verekedéshez. A rimaszécsi táborbeliek t. i. csakhamar belekötöttek az uraji nem urakba s ezeket a nálok levő fejszéssel alaposan összevagdalták, állításuk szerint pusztán csak azért, hogy ne maradjanak az uraiak olyan „bárdolatlan“ parasztok. A verekedés iszonyu lármájára összeverődött susaiak kifogásolván az illető ur mulatságot: a diadal- és pálinka mámorban uszó rimaszécsiek ezeknek is nekiestek. A rendőrség teljhatalmu képviselőjét: a falubeli kis bírót, — azzal a csatakiáltással, hogy nekik sem a kisbírót, sem a nagy bírót, de még a vármegye se parancsol, — hősies és hasznos rutásra kényszerítve, minden urait és susait kiirtással fenyegettek, sőt egyikök, valami Szarka Pesta nevű, még az asszonyokat is inzultálta. A békés susaiak aztán a dühöngő had elöl hajlékaikba zárkóztak s ott elmélkedtek a fölött, hogy vajon a vasárnapi munkaszünetet ily rutul féremagyarázó Szarka Pestáknak fog-e hát majd parancsolni valamit a bírót vagy a vármegye? Mi azt hisszük: igen.

Szerkesztői üzenetek.

B. M. Köszönjük a mulatságos do'got. Kérjük, kopogtasson be máskor is.

Cz. M. Nyomat leli a mai számban, Történnék ott, vagy a környéken tán még épületesebb dolgok is? Időnként keressen fel bennünket.

Felelős szerkesztő: **Dr. Veres Samu.**

Kiadó-tulajdonos: **Dr. Bernát István.**

Magán-hirdetések.

Tudósítás.

Tisztelettel van szerenésém ez uttal a n. é. közönség becses tudomására hozni, miszerint itt helyben Rimaszombatban **személyszállítási (bérkoesi) és teherszállítási (spediteur) vállalatot** létesítettem; irányelvem a pontosság lévén, igyekezetem oda irányul, hogy jó lovakkal és kényelmes kocsikkal berendezett vállalkozásom a t. közönség fokozott igényeit is kielégítse s a vitelbért igen jutányosan állapítottam meg.

Szabad legyen reménylenem, hogy alkalom esetén vállalatomat becses pártfogására méltatni fogja, mely pártfogásnak kikérése mellett maradtam kiváló tisztelettel

Náray J. A.

Megrendelések elfogadtatnak: A gyors-sajtóval működő könyvnyomdában Szücs Lászlónál (Kossuth- (Cserenésényi) utca 23. sz.) és Stolcz Lajos vaskereskedésben (belpiacz.)

Koksz

töltő- és kőszén-kályha fűtéshez kapható **BRAUN ZSIGMOND** vaskereskedésében **Rimaszombat.**

Lakváltoztatás.

Tisztelettel hozom a n. é. közönség tudomására, hogy az eddig Deák Ferencz-utczában létezett

fényirdámat

e hó 1-től Kossuth-utca 41. számú (az izraelita templom melletti) saját házamba helyeztem át; a hová kérem most már ezentul szives megrendelésekkel fordulni.

Rimaszombat, 1891. november hó 1-én.

Tisztelettel

Andrássy László, fényképész.

Vizi-malom.

Simoni községében levő vizi-malom mely négy kőre és kenderitörőre van berendezve, a hozzátartozó nyolcz hold belseg-, kényelmes lakás- és mellék-helyiségeivel együtt: haszonbérbe kiadó, esetleg örök áron is eladó.

A feltételek iránt értekezhetni **Simoniban** a tulajdonos özv. **Alexay István**-néval. 3—*

Kiadó lakás.

Ferenczi-utca 1. szám alatti **Stolcz M.**-féle ház földszintjén egy két szoba és alkoven, előszoba és konyha stb.-ből álló lakás azonnal bérbeadó. — Feltételek iránt értekezhetni **Szöcs Miklós** m. kir. alerdőfelügyelővel — (jánosi-utca 31. szám.)

1—6

Ezennel közhirrét tétetik, hogy a liferálásból kimaradott **3000 darab** nagyszerű, ugynevezett

„Huszár“ lópokrócz

gyors pénzükség miatt a gyáriáron alól adatik. Ezen kitünő pokróczok 190 cm. hosszúak és 130 cm. szélesek; színes csikokkal vannak ellátva, vastag mint deszka, meleg mint a bunda, míg a készletben tart, most csak

1 frt 68 kr. darabja **3 frt 30 kr.** párja

Továbbá 4500 darab kitünő minőségű, óriási nagyságu

vászon ágylepedő á 1 frt darabja,

2 méter hosszú, 145 cm. széles, ezelőtt 2 frt volt.

Megrendeléseket postautárvétellel vagy a pénz előleges beküldése mellett eszközöl **FEKETE**

Bécsi áruház a magyar koronához

Wien, Margarethen, Rüdigerasse 1/87.

FLEISCHER és TÁRSA

gépgyára és vasöntödéje **Kassán, Eperjesi-ut 6. szám.**

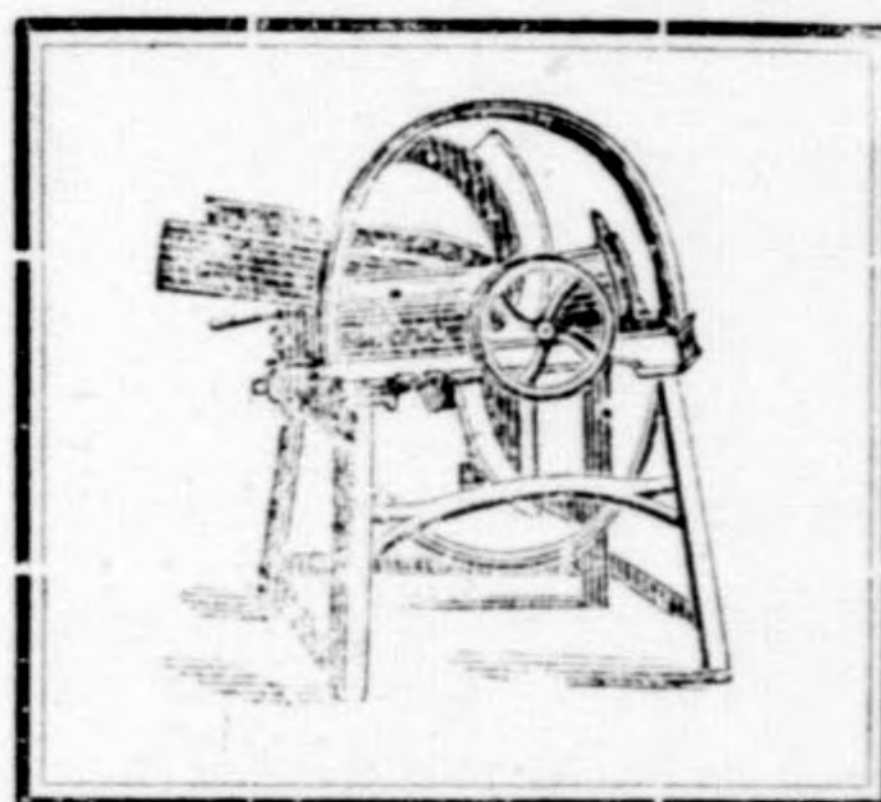
Ajánlja a t. gazdaközönségnek a legújabb tapasztalatok szemmel tartásával czélszerűen s gondosan gyártott jóhírnevű gépeit, nevezetesen:

Sorvető és szorvavető gépeket,
Szeeskavágókat, kézi vagy járgány hajtásra,
Répvágókat és **tengeri morzsolókat**,
Olajsajtókat és **olajmag-pörkölőket**,
Örlő- és daráló-malmokat.

Továbbá mindennemű

szivattyukat, gőzgépeket és gőzkazánokat,
szeszgyár-berendezések stb.

Gépeink, eszközeink és egyéb gyártmányainkat készletben tartjuk gyárunkban. Gazdasági gépeink képes, valamint öntödének gyártmányai árjegyzékét kívánatra ingyen és bérmentve küldjük. 3—6

Húsmérési jog bérbeadás!

A Rimamurány-salgó-tarjáni vasmű részvénytársaság salgó-tarjáni gyári és salgó-bányai telepein levő mészárszékekben gyakorlandó húsmérési jog **1892. évi január 1-től** kezdve **egy** esetleg **három évi** időtartamra ajánlat útján kiadatik.

Ezen mészárszékek évi forgalma circa 30 ezer forint; és a vállalkozó által a gyári- és bánya-személyzetnek — előirt hitelre — kiszolgáltatott hus értéke minden hó végén a gyári pénztár által készpénzben kifizetetik.

Vállalkozótól bérösszeg fizetése nem követeltetik, azonban tartozik biztosíték gyanánt 1000 firtot készpénzben vagy megfelelő értékben letéteményezni.

Ajánlatok **f. évi december 1-ig** előirt élelmezési üzlethez Salgó-Tarjában, hol minden ezen vállalatra vonatkozó egyéb feltételek megtudhatók és bővebb tájékozás nyerhető, nyujtandók be.

A rimamurány-salgótarjáni vasmű részvény-társaság salgó-tarjáni élelmezési üzlete.

3—3